

Lausunto opetus- ja kulttuuriministeriölle

Lausuntopyyntö vapaasta sivistystyöstä annetun lain, valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain ja puoluelain muuttamisesta sekä luonnoksesta vapaasta sivistystyöstä annetun asetuksen muuttamisesta

Into – etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry haluaa nostaa esille työpajojen roolin oppimisympäristöinä ja niiden merkityksen osaamisen kasvattamisessa ja sen tunnistamisessa. Inton jäsenenä on tällä hetkellä 270 työpajaorganisaatiota. Työpajapalveluihin osallistuu vuositasolla yli 22 000 valmentautujaa, joista nuoria on n. 12 000. Työpajatoiminta tukee paitsi oppivelvollisia myös jatkuvaa oppimista ja aikuisten perustaitojen vahvistamista.

Työpajat toimivat koulutuksen järjestäjien kumppaneina ja tarjoavat vaihtoehtoisia oppimisympäristöjä. Yhteistyötä tehdään sekä ammatillisten perustutkintojen että TUVA-koulutuksen osalta. Työpajat tarjoavat tukea tarvitseville nuorille ja opiskelijoille sekä työttömille ja osatyökykyisille mahdollisuuksia kerryttää niin geneerisiä kuin ammatillisia taitojaan. Merkittävä osa työpajoista on tunnistanut oppimisympäristönsä ja tunnistaa valmentautujien osaamista osaamistodistusten avulla. Myös osaamismerkkejä hyödynnetään joillakin työpajoilla. Monilla työpajoilla järjestetään näyttöjä ja niissä voi suorittaa tutkinnon osia, osatutkintoja tai koko tutkinnon.

Työpajatoiminnan opinnollistamista on kehitetty pitkäjänteisesti yli vuosikymmenen ajan. Työpajojen osaamistodistuksissa yksilön osaamista peilataan valitun ammatillisen koulutuksen tutkinnon osan perusteisiin ja tunnistetaan niiden mukaisesti. Osaamisen tunnistaminen osaamistodistuksin on merkityksellistä ensinnäkin valmentautujan sosiaalisen vahvistumisen kannalta: oman osaaminen näkyväksi saaminen vahvistaa itsetuntemusta ja itseluottamusta, innostaa oppimaan sekä tukee jatkosuunnitelmien selkiytymistä. Se myös edistää koulutukseen ja työelämään kiinnittymistä ja opintojen läpäisyä.

Tällä hetkellä työpajojen osaamistodistuksia ei kuitenkaan voida viedä virallisiin tietokantoihin. Tämä hankaloittaa niiden hyödyntämistä ja saattaa johtaa siihen, ettei osaamistodistusta huomioida työpajajakson jälkeen ammatillisen koulutuksen henkilökohtaistamisvaiheessa.

On sekä yksilön että koulutuksen järjestäjän etu, että työpajojen osaamistodistuksia hyödynnetään nykyistä laajemmin ja systemaattisemmin. Yhteisesti käytössä oleva tietojärjestelmä olisi siis kaikkien osapuolten intresseissä. Vapaan sivistystyön toimijoille on annettu pääsy Koski-tietovarantoon, ja Into esittää, että tämä mahdollistetaan myös työpajatoimijoille. Into pitää vapaan sivistystyön osaamismerkkien suoritustietojen tallentamista Koski-tietovarantoon tarkoituksenmukaisena. Tämä tulee laajentaa myös työpajojen osaamistodistuksiin.

Orpon hallitusohjelmaan on kirjattu, että *"Hallitus mahdollistaa oppivelvollisuuden suorittamisen myös työpajatoiminnassa."* Tämä on tärkeä kirjaus. Into katsoo, että Koski-tietovarannon avaaminen myös työpajojen osaamistodistuksille tukee osaltaan kirjauksen toimeenpanoa. Se parantaisi ja helpottaisi työpajoilla hankitun osaamisen tunnistamista ja sen tunnustamista sekä edistäisi aliedustettujen ryhmien kouluttautumista ja työllistymistä. Se tukisi myös laajennetun oppivelvollisuuden ja jatkuvan oppimisen tavoitteiden toteutumista. Into korostaa, että työpajatoiminnan opinnollistamisen laajentaminen edellyttää sekä valtakunnallisia että paikallisia pitkäjänteisiä kehittämisresursseja. Olennaista on myös, että eri ministeriöt ja Opetushallitus vahvistavat yhteistyötään erityisesti uuden hallitusohjelmakirjauksen valmistelussa.